

TWEE JONKERS GAAN IN DE CLINCH

door Marc Gillisjans

In het Fiskaal Officie van Brabant (RA Anderlecht) nummer 7822 vinden we een ongedateerd stuk¹ waaruit het volgende voorval ons iets leert over de opvliegendheid van onze voorouders.

Aen de coninginne in haeren Raede geordonneert in Brabant

Aan de Raad en de Procureur-Generaal wordt het volgende meegedeeld:

Dat Dominus Philippus Jan Baptist van der Vekene², kapitein van een regiment ten dienste van hare majesteit, woning hebbende in Londerzeel ten huize van Dominus Franciscus d' Hertefelt³ waarvan hij een kwart gebruikte, had bemerkt dat er in de provisiekamer een stuk hout was uitgebrosen en de aldaar liggende hesp was gestolen door een knecht van d' Hertefelt nl. Francis Vermeiren en zodoende doet hij groot beklag dat het toch ongehoord is dat zijn neef door zijn knecht zijn eigen oom laat bestelen.

Op 8 april van dat jaar bevond van der Vekene zich in de herberg het Lanckhuys⁴ te Londerzeel waar toen ook nog Jan Ceusters en Cornelis van Lier⁵ aanwezig waren; Jan van Thienen⁶ en Franciscus d' Hertefelt waren er ook gekomen en zij hadden gescherpte messen en stenen bij zich en beiden zijn zonder de mensen te groeten onmiddellijk naar de keuken gegaan waar ze begonnen rond te wandelen en waarop d' Hertefelt plots zei dat er zou geklopt worden; van der Vekene is dan opgestaan en weggewandeld vermits de dreigementen duidelijk tot hem waren gericht want d' Hertefelt had toen hij zijn bedreigingen uitte voortdurend oogcontact met van der Veken gehad.

Jan Ceusters en Cornelis van Lier zijn toen van der Vekene achterna gegaan om hem te bevrijden vermits hij een man van hoge ouderdom was en slechts één verkeerd woord had moeten zeggen om aangepakt en ter dood te worden gebracht vermits ze het gerief hiervoor, zijnde messen en stenen bij zich hadden.

¹ Door afleidingen kunnen we het situeren rond 1740. We hebben de tekst omgezet in modern Nederlands.

² ° Londerzeel 21.11.1669, + Londerzeel 3.12.1748, zoon van dominus Marcus van der Vekene, heer van Berent en Isabella Rubens, kleindochter van Pieter Pauwel Rubens; hij was getrouwd met Joanna Petronella de Moor, geboortig van Londerzeel en de feiten spelen zich af op Sneppelaar.

³ ° Rossem 28.8.1716 en + Londerzeel 15.5.1778 zoon van dominus Godfried d' Hertefelt, heer van Slozen en Ferdinande van der Vekene, de zuster van Philippe Jan Baptist van der Vekene, heer van Berent. Hij was getrouwd te Londerzeel op 27.6.1738 met Catharina Talboom. Zowel van der Vekene als d' Hertefelt waren in die tijd volledig verarmd geraakt; de eerste door zijn functie van kapitein waarbij hij de kosten diende te dragen voor het onderhoud van zijn regiment en de tweede doordat zijn vader de kosten niet meer aankon voor zijn door de Fransen in 1697 volledig verwoest kasteel van Slozen. Hierbij kwam dan ook nog zeer waarschijnlijk hun exclusieve *train de vie*. We dienen volledigheidshalve ook te vermelden dat alhoewel ze in hetzelfde huis woonden en oom en kozijn waren, ze reeds jaren een onderling gespannen verhouding hadden.

⁴ Was toen een pachthof-brouwerij op Sneppelaar en werd in 1752 door Alexis van der Vekene voor een derde verkocht aan de baron van Willebroek; het belendend gedeelte was eigendom van de d' Hertefelts.

⁵ ° Londerzeel 14.12.1715 zoon van Stefanus van Lier en Joanna Lathouwer.

⁶ ° Londerzeel 4.3.1712 zoon van Marcus en Marie Elewaerts, hij huwde te Londerzeel 29.10.1740 Magdalena de Cort.

Op 13 april daarna is van der Vekene bij het vallen van de avond naar zijn logement gekomen waar Maria Janssens, de dienstmaagd, in het deurgat stond en beginnen roepen is of van der Vekene zou durven zeggen dat Francis Vermeiren⁷ zijn hesp had gestolen en of hij tot bij haar zou durven komen want dan zou ze een emmer water over zijn hoofd kunnen gieten; van der Vekene is dan naar haar toegekomen waarop ze vlug een emmer water uit de vijver haalde en naar hem smeed; van der Vekene had zich weggetrokken maar vanachter de muur kwam nu plots Francis Vermeiren te voorschijn die eveneens aan van der Vekene vroeg of hij zou durven zeggen dat hij Vermeiren de hesp had genomen, waarop van der Vekene antwoordde dat hij dat zelf niet zei maar dat Maria Janssens dit gezegd had tegen Catharina de Moor, de vrouw van Cornelis van Lier. Toen heeft Vermeiren met zijn vuist van der Vekene een dusdanige slag in het gelaat gegeven dat deze laatste bezwijmd neerviel en bloedde uit neus en mond. Vermeiren had daarna nog zeker een kwartier met een stok overal waar hij maar raken kon op zijn slachtoffer ingeslagen zodat deze niet meer kon bewegen en is daarna in het huis van zijn meester gelopen om zijn geweer te halen en om van der Vekene af te schieten ware het niet dat de vrouw van Franciscus d' Hertefelt hem had tegengehouden.

Ten gevolge van deze feiten heeft van der Vekene bed moeten houden en is voor drie contusiën moeten gecureerd worden door de chirurgijn van Londerzeel. Een contusie was er ter hoogte van de linker zijde ter grootte van een speer⁸ waarbij een zenuw⁹ was gekraakt; de tweede op zijn arm ook ter grootte van een speer en de derde aan zijn oog met roodheid rondom. Tot zover de bevinding van de chirurgijn die het lichaam tot driemaal toe met een ligatuur had dienen te verbinden om de kraking van de zenuw te verhinderen.

Daar dergelijke excessen niet mogen ongestraft blijven keerde het Hof zich tegen Vermeiren, d' Hertefelt en van Thienen.

⁷ Waarschijnlijk was hij het die trouwde te Londerzeel op 13.2.1747 met Elisabeth van Roy.

⁸ Het uitsteeksel aan een aambeeld.

⁹ Moet opgevat worden in de betekenis van een pees of een spier.